

NADNIEMIEŃSKI KURJER POLSKI

Orzeszkowej 13 tel. 166
Redakcja otwarta od 12-11-5-6
Administracja - 10-11-4-6
Prenumerata miesięcznie zł. 4.
z odnośnikiem i przes. poczt. 4 zł. 50 gr.

Nr 230 Rok II
GRODNO
piątek 21 sierpnia 1925 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz m/m za tekstem 20 gr. Drobnosza wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Miesięczne p/g umowy. Dla ogłoszeń układ strony 8-mi szpalowy. Każda nowa podwyżka taryfy, ogłoszona w nagłówku, obowiązuje wszystkie już przyjęte zamówienia bez uprzedniego zawiadomienia.

P
K
I
N
O
**LA-
CE**

ulica Poortowa № 4.

Najpotężniejszy dotąd
niewidziany film!!

Obraz ten miał powo-
dzenie wielkie na ca-
łym świecie!

Z udziałem slyn-
nych artystów

UMIERAJĄCE NARODY

Heleny Makowskiej i największego tra-
gika doby obecnej Pawła Wegenera
oraz E. Nissen, F. Richard i O. Gerbuhr.

Gud techniki i
reżyserji!

Czarujące widoki
Rzymu, Grecji i
Macedonji!

Zreść aktu wmurowanego w węgiel Szkoly Powszechnej na Przedmieściu

A k t

W Imię Boga Jedyne i Wszchemogącego na Chwałę Rzeczypospolitej Polskiej na pożytek m. Grodna, założony został w dniu pierwszym sierpnia Roku Pańskiego tysiąc dziewięćset dwudziestego piątego, węgiel tego domu szkoły powszechnej, w czasie gdy Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej był Stanisław Wojciechowski, Prezesem Rady Ministrów Władysław Grabski, Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Stanisław Grabski i Ministrem Spraw Wewnętrznych Władysław Raczkiewicz.

Obywatele Grodna rządzący się w Wolnej Rzeczypospolitej Polskiej miejskim prawem samorządowym, powzięli w dniu piętnastym marca tysiąc dziewięćset dwudziestego trzeciego roku w swej Radzie Miejskiej, uchwałę o pobudowaniu obrotowego gmachu szkoły powszechnej na placu własnym, górnio położonym przy ul. Lipowej, wiedzącej od lewego brzegu Niemna na południe, w dzielnicy miasta zwanej Przedmieściem Zamojskim.

Pod dachem tego domu przyjdzie do głosu praca nauczania i oświecania młodocianych umysłów dążyć Grodzieńskiej, dając niektórym z niej podstawę i pierwsze szczeble do dalszego zdobywania wiedzy, a wszystkim tam nauczonym tą najmniejszą ilość oświecania, wychowania i kultury, którą każdy obywatel Rzeczypospolitej Polskiej musi posiadać, aby umysłem nie błądził przeciw Boskim nakazom i ludzkim prawom i obyczajom, aby rzeczy publiczne rozumiał i mógł przyczynić się w miarę sił swoich do wzrostu duchowego i materialnego swego miasta, kraju, Państwa i ludzkości.

Działo się to w czasie sprawowania zarządu miastem Prezydenta

Edwarda Stępniewskiego, Vice Prezydenta Stefana Cydzika, Ławników: Romana Sawickiego, Owsieja Suchowłowski, Józefa Rubinanta i Samuela Ostrowskiego i w czasie kandydacji Rady Miejskiej w składzie: Prezesa Rady Miejskiej Zygmunta Horbaczewskiego, Radnych Miejskich: Abramskiego Leona, Andurskiego Szajna, Bortnowskiego Antoniego, Badasza Izaaka, Brustina Abela, Cybulskiego Zygmunta, Cytarzynskiego Jerzego, Epsztejna Szoloma, Franka Mozeza, Halperna Mozeza, D-ra Jakimowicza Jana, Janowskiego Salomona, Jastrzębskiego Jana, Waldmana Mojżesza, Ks. Kurylewicza Antoniego, Kopelmana Efraima, D-ra Lubioza Abrama, Morozowa Mikołaja, Panasiuka Michała, Pomeranca Abrama, Palnickiego Nauma, Tarłowskiego Hirsza, Tarasewicza Konstantego, Ułasa Józefa, Zakhejma Bernarda, Zimnocha Józefa.

Plany i projekty gmachu sporządził w Wydziale Budowlanym Magistratu m. Grodna technik Wincenty Lensztern pod kierownictwem architekta miejskiego Mikołaja Romanowa. Całkowity koszt wybudowania potrzebnego gmachu i urządzeń gospodarczych obliczony na złotych 580.000 Rząd Rzeczypospolitej przyszedł budowie z pomocą asygnując ze środków Skarbu Państwa sumę zł. 60.000 i dając nadzieję asygnowania dalszych 60.000 w razie potrzeby pomocy.

Na uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego zostali zaproszeni: Pan Wojewoda Białostocki Marian Rembowski, Pan Dowódca Okręgu Korpusu № III. General Dywizji Leon Beibecki, Dowódca 29-nj Dywizji Piechoty Pan General Załęski, Senator Ks. Profesor Leon Żebrow-Poseł Ks. Zygmunt Kaczyński, Poseł Pan Kazimierz Łaskiewicz, Naczelnik Wydziału Samorządowego Wo-

jewództwa Białostockiego Pan Sainger, Dyrektor Robót Publicznych Województwa Białostockiego Pan Glotz, Kurator Okręgu Szkolnego Pan Ignacy Pytlakowski, Starosta Grodzieński Pan Kazimierz Rogelewicz, Prezes Sądu Okręgowego w Grodnie Pan Kazimierz Giedroń, Gwardjan Klasztoru O. O. Franciszkanów Ks. Maurycy Mandzurek, Komendant Obozu Warownego Grodno Pan Pułkownik Henryk Weiss, Inspektor szkolny Pan Franciszek Szulc i jego Zastępca Pan Tadeusz Kosikowski, Komendant Policji Państwowej Pan Józef Radziejowski, Panowie przedstawiciele Wydziału Budowlanego Magistratu m. Grodna Inżynier Mikołaj Romanow, Technik Wincenty Lensztern, Technik Gustaw Banken, Referent Józef Sawicki oraz przedstawiciele Prasy miejscowej, a mianowicie „Kurjera Nadniemeńskiego” Pan Antoni Milobędzki, „Dziennika Kresowego” Pan Tadeusz Korulski, „Nowego Życia” ks. Ludwik Sawoniewski, „Grodner Momentu” Pan Owskiej Gorbulski.

Poświęcenia dokonał Gwardjan Klasztoru O. O. Franciszkanów ks. Maurycy Mandzurek.

W chwili poświęcenia na placu budowy pracowało 108 robotników, którzy zostali spisani w oddzielnej liście do aktu dołączonej.

Na upamiętnienie tej zgodnej i twórczej dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń pracy, akt ten w blasku międzianej opatrzonej godłami m. Grodna zostaje w posiadach węgla domu zamurowany, a wszyscy goście obręci własnoręcznie ku murowaniu się przyłożyli.

Odnowiona placówka

Dwa najbardziej pożądane czyniki pracy społecznej sprężyły się w Zarządzie Tow. Dobroczynności dla dokonania dzieła odrodzenia chylącej się instytucji.

Goście umiłowanie sprawy prezesa Ostrowskiego, przy twórczej, pełnej energii pracy p. Cydzika

(w prezesa) w stosunkowo krótkim czasie dokonały zmian niesłychanie doniosłych.

Niespełna rok temu wszystkie agendy Towarzystwa wraz z okalającym jej ogrodem przedstawiały obraz godny pożałowania. Ochrona, łącznie ze żłobkiem zimna i ponura, sutereny wilgotne, zaniedbane, sypialnie biednie uposażone, czyniły przygnębiające wrażenie, posiadała cała nieogrodzona, umożliwiała dzieciom rozmaite niepożądane eskapady.

Obecnie jak pod różdżką czarodziejską ów czystość przeobraził się w raj dziecięcy. Gmach ochrony zewnętrzny odświeżeniem zachęca do wstąpienia w te odświeżone progi.

Oglądamy z podziwem sale ślicznie odnowione na górze. Sypialnie o łóżeczkach ujednoliconych, uderzają czystością i starannym posłaniem. Tuż obok kapliczka pod wezwaniem Ś-go Kazimierza patrona ochrony, na intencję którego sprawiono sztandar artystycznie wyhaftowany z wyobrażeniem postaci Ś-go patrona z jednej strony z orłem białym z odwrotnej.

Wygodne schody prowadzą do suteren, gdzie mieszczą się kuchnie urządzone wedle wszelkich najnowszych wymagań; tuż obok obszerna jadalnia, mogąca pomieścić przeszło sto dzieci.

Ogród starannie prowadzony pełen kwiatów i bujnego warzywa, ze szklarnią owocową, szczerle ogrodzony służy za teren pracy i gier dzieciennych.

Dokonano również ważnej reformy, oddzielając żłobek niemowląt od ochrony. Niemowlęta przeniesiono do gmachu, specjalnie w tym celu przysposobionego, na ul. Jerolimską.

Na każdym kroku przebiega pieczołowitość i dbałość o polepszenie bytu wychowawców; jedynie zyczenie uszło, by praca ta w dalszym ciągu pomyślnie rozwijała się i oby Zarząd w kierownictwach ochrony i żłobka znalazł zrozumienie swych pragnień i celów.

S. N. J.

Święto Żołnierza Polskiego w Garnizonie Sokolskim

Data 16 b. m. jako w dniu Święta Żołnierza Polskiego odbyło się w Kościele Parafjalnym uroczyste nabożeństwo, przy wypełnionych miejscową ludnością po brzegi murach kościelnych.

Do obecnych z garnizonu Sokolskiego przemówił w podniosłych słowach ksiądz wikary. Następnie ruszono na plac kościelny, gdzie Pan Sędzia Urbański przemówił w gorących słowach o mocy naszej, której podwaliną jest ścisła współpraca społeczeństwa z wojskiem, ponieważ nie żołnierz, lecz naród walczy i zwycięża. Dalej dziękował żołnierzom za ich waleczność, miłość ku Ojczyźnie, zachęcając ich do dalszej wytrwałej pracy.

Za kilka szczyrych i podniosłych słów Pan Graszewski z 3 Dyonu Tab. podziękował Panu Sędziemu Urbańskiemu jako przedstawicielowi społeczeństwa, podkreślając, że garnizon tutejszy dawno już zadzierzał węzeł przyjaźni z ludnością okoliczną, która tu przyjaźni nie zerwała się ani razu.

Uroczystość przedpołudniowa została zakończona trzykrotnym okrzykiem, wzniesionym przez D-oc Garnizonu ppłk. Czermaka na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i Prezydenta, — oraz defiladą 11/81 pp. i 3 Dyonu Tab., które to oddziały mimo braku orkiestry przedefilowały sprawie, wzbudzając entuzjazm i uszanowanie. — Po południu w koszarach Gen. Dąbrowskiego odbyły się zabawy dla żołnierza i tutejszego garnizonu pod kierownictwem por. Kruga.

Koch.

Z prasy wileńskiej

Olbrzymi proces na Litwie

Wychodzące w Kownie „Lietuvos Žinios“ podaje:

Jak wiadomo w swoim czasie połączono do odpowiedzialności sądownej 300 osób (włościan, robotników i urzędników), którzy by i wystawieni jako kandydaci na listach robotniczych lub też agitowali za te listami w czasie wyborów do 2 i 3-go Sejmu. Sprawę wytoczył prokurator po ostatnich wyborach. Śledztwo wykazało, że wiele osób jest zupełnie niewinnych i sprawy ich zostały umorzone.

Obecnie przed krótkami sądownymi stanie 186 osób, wśród których 60 Żydów. Wśród oskarżonych jest dużo kobiet, starców i młodzieży. Śledztwo już zostało zakończone, pod sąd otrzymał akt oskarżenia wynoszący 60 stron. Wszyscy zostają pociągnięci do odpowiedzialności pod zarzutem prowadzenia zorganizowanej walki przeciw rządowi, udziału w tajnych wiecach, zebraniach, prowadzenia agitacji wśród robotników włościan i wzywania do walki zbrojnej przeciw obecnemu rządowi. Według aktu oskarżenia u wielu z pod sądnych znaleziono broń. Część ich osadzono w więzieniu w Kownie, Szawlach, Poniewieżu, Marjampolu i Wykowyszkach, część pozostaje na wolności.

Proces będzie prowadzony w sądzie wojennym w końcu września. Będzie wywołano około 60 świadków, urzędników policji politycznej, przedstawicieli władz miejscowych. Oskarżonych będzie bronili cały szereg wybitniejszych adwokatów.

„Słowo“.

Kronika

Teatr Miejski

W sobotę po raz ostatni wstrząsający dramat Anskiego „Dybnek“ po cenach zwyciężonych. Wspawała to dzieło, ze względu na środowisko, w którym akcja jego się toczy, powinieli poznać wszyscy, gdyż jest to utwór, który ma ustalać już sławę wśród literatury dramatycznej. Krytycy warszawscy wszelkich odcieni politycznych podnieśli właśnie potrzebę grania oryginalnych sztuk autorów żydowskich, gdyż należy poznać ludzi i ich wierzenia, przyczyn psychikę, tembardziej gdy ze sceny przemawia prawdziwie wartościowe dzieło i utalentowany poeta. Rola cadyka świetnie wprost odgrywa dr. Skąpski.

W niedzielę występuje teatr nasz z premierą efektownej historycznej sztuki p. t. „Wesele podczas rewolucji“. W utworze tym akcja rozgrywa się na tle walki realistów ze zwolennikami konwentu i Robespiera. Treść bardzo ciekawa przyciąga uwagę widza bez przerwy od chwili ukazania się na scenie przedwojennych rewolucji i szlachetnego bohatera za prawdziwą wojnę Marc Arona. Udział biorą pp. Czechowiczówna, Aleksy, Marjan, Rymśka, Skąpski, Rzentkowski, Orski, Zielńska i inni. Efektowną dekorację przygotowuje M. Kostienki. Premiera zapowiada się bardzo dobrze.

Zespół obecny powiększyła p. na Niuta Zorska art. teatr. krakowski i p. Żymirski b. artysta krakowski „Bagateli“.

Teatr żołnierski

W niedzielę dn. 23 bm., teatr żołnierski wystawia po raz 3 ci oryginalną sztukę w 3 aktach z prologiem p. t. „Nieznany Żołnierz“, która na dwóch poprzednich przedstawieniach cieszyła się uznaniem i bliskością i uzyskała pochlebne wzmianki w prasie.

Konferencja w sprawie Obchodu Sierpniowego

Dziś o g. 7 wiecz. w lokalu Zw. Strzeleckiego przy ul. Orzeszkowej № 28 odbędzie się konferencja w sprawie urządzenia dorocznym zwołaniem obchodu sierpniowego.

Początek roku szkolnego

Rozpoczęcie roku szkolnego w gimnazjum żeńskim im. E. Platerówny, nastąpi w dniu 1 września.

Ubody duchem

Utwór sceniczny, tut. literata p. P. Krackiewicza, wystawiony zostanie na otwarcie zimowego sezonu w teatrze „Rosyjski dramat“ w Rydze.

Oszustwo

II Komisariat P. P. przyjął zameldowanie od Anny Kochnowicz, zam. przy ul. Podgórznej 76, o dokonaniu oszustwa przy wynajęciu mieszkania przez Jezierskiego Stanisława, zam. przy z-ku Bernardyńskim 9.

Zaginiony koń

I Komisariat P. P. przyjął zameldowanie od Puchalskiej Leokadii, zam. przy ul. Pocztowej 3, o zaginięciu klaczy z ogrodu we wsi Miłgowa, gm. Żytomla.

Kradzież

P. lica pociągnęła do odpowiedzialności Jaskiewiczza Alfonsa, zam. we wsi Kamieniste, gm. Hoża, za kradzież drzewa z lasu państwowego.

Pobicie

Posterunek P. P. na st. Grodno sporządził protokół na Rozina Jankiela, zam. przy ul. Zamkowej 12, za pobicie Pipkina Chaime, zam. przy ul. Kolejowej 9, oraz za zakłócenie spokoju publicznego.

Zgubiono dowód osobisty, wydany przez Województwo Łódzkie na imię Józefa Wilkoszewskiego. 1-3

Zgubiono książeczkę wojskową wydaną przez P. K. U. Grodno na imię Nochima Kuncewickiego. 1-3

Spalona została książeczka wojskowa wydana przez P. K. U. Grodno na imię Dominika Bury. 1-3

CUKIERNIA

I. KOTOWSKI

Z dn. 20 sierpnia r. b. rozpoczyna na stałe

KONCERTY

znakomity artystyczny kwartet damski pod batutą wirtuozki—skrzypaczki

Miry Bank.

ROZKŁAD jazdy pociągów ważny od 5 czerwca 25 r.

№ poc.	Rodzaj pociągu	Przyjazd do Grodna		Odjazd z Grodna		Stacja	Dokąd
		Godz.	Min.	Godz.	Min.		
256	Miesz.	1	20	—	—	Mosty	Grodno
704	Posp.	1	34	1	42	Zemgala	Warszawa Gł.
782/783	Osob.	1	23	2	08	Suwałki	Warszawa Wil.
711	Osob.	2	42	2	52	Warszawa Wil.	Wilno
781/784	Osob.	4	08	4	48	Warszawa Wil.	Suwałki
253	Miesz.	—	—	5	00	Grodno	Mosty
703	Posp.	4	35	4	43	Warszawa Gł.	Zemgala
257	Miesz.	—	—	6	25	Grodno	Jezioro
241	Osob.	9	26	10	01	Suwałki	Białystok
254	Miesz.	10	15	—	—	Mosty	Grodno
258	Miesz.	11	50	—	—	Jezioro	Grodno
714	Osob.	11	52	12	02	Zemgala	Warszawa Wil.
255	Miesz.	—	—	19	30	Grodno	Mosty
713	Osob.	14	10	14	20	Warszawa Wil.	Zemgala
242	Osob.	17	50	18	30	Białystok	Suwałki
712	Osob.	22	17	22	27	Wilno	Warszawa Wil.

ZAKŁADY GRAFICZNE

i PIERWSZA KRAJOWA FABRYKA KART DO GRY

Aleksander Łapin i S-ka

przyjmują zamówienia na wszelkie roboty

LITOGRAFICZNE

jak etykiety, plakaty, reklamy.

Specjalność — mechanicznie gumowane etykiety dla browarów i gorzeln.

Czy jesteś już członkiem cywilnego klubu sportowego?

CRESOVIA